

Po stopách Timravy

Božena Slančíková - Timrava

* 2. októbra 1867, Polichno

† 27. november 1951, Lučenec

Narodila sa v rodine farára Pavla Slančíka. Jej rodiskom sa stala maličká obec Polichno, kde v tom čase jej otec pôsobil ako kňaz. Prišla na svet spolu so svojím bratom Bohuslavom – dvojčaťom. Narodila sa do mnohopočetnej rodiny – Slančíkovci mali spolu jedenásť detí.

Doma u Boženky ;)

Základné vzdelanie získala od svojho otca (otec jej zo skromného platu nemohol platiť školy, preto svoje deti denne sám vyučoval. Učil ich písať, počítať, zemepis, dejepis, nemčinu a maďarčinu. Bol veľmi mierny a vyhýbal sa trestaniu svojich detí.) Napokon ešte B. S. Timrava študovala jeden rok na Orfanidesovej škole v Banskej Bystrici. Mala skromné vzdelanie, ktoré si dopĺňala čítaním kníh – u nich doma sa čítalo veľmi veľa, záujem o literatúru mali viacerí jej súrodenci. U Slančíkovcov si dokonca pre vlastné potešenie vydávali časopis Ratolesť, do ktorého prispievala aj mladá Timrava. Najprv písala básne, neskôr prózu.

B. Slančíková – Timrava prežila svoj život v dvoch dedinách – Polichno a Ábelová. V rokoch 1919 – 1929 pracovala ako učiteľka v materskej škole v obci Ábelová. Po skončení 2. svet. vojny odišla ku svojej neteri do Lučenca, kde prežila posledné roky svojho života. Ako nevydatá žena mala celý život existenčné problémy, lebo honoráre za tvorbu boli len symbolické. V Lučenci napokon v roku 1951 zomrela a tam je aj pochovaná.

Polichno
tel: 047/437 95 33, www.polichno.sk

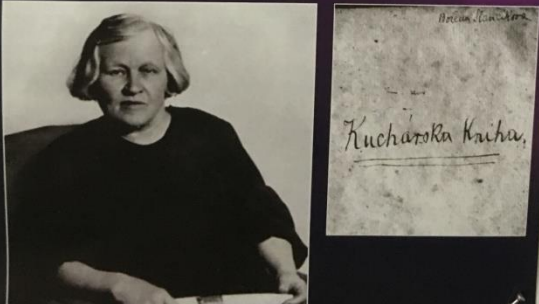
Polichno - rodiško **Boženy Slančíkovej – Timravy**. Prvá písomná zmienka o obci Polichno je z roku 1467 ako POLYHNA (kráľovská listina Mateja Korvína Sg DL 16585) ako poddanská osada Lossonczyovcov a patrila k dvínskemu panstvu.

Od roku 1997 bola časť obce, ako jediná v lučeneckom okrese, vyhlásená za pamiatkovú zónu, aby sa zachovala jedinečná ľudová architektúra z obdobia konca 19-teho a začiatku 20-teho storočia. V súčasnosti sa niektoré domy využívajú ako rekreačné a je tu aj niekoľko domov na predaj, vhodných na rekreáciu, alebo aj na celoročné bývanie.

Lokalita Bralce - okrem početných geologických javov (skalné steny, otvory, Medvedia jaskyňa), je hodnotná aj zastúpením viacerých lesných typov prirodzených lesných spoločenstiev s dominanciou buka. Vyskytujú sa tu pozoruhodné druhy flóry a fauny Novohradu. Z Braliec za jarného počasia možno vidieť 20 obcí, v jesenný čas vidieť i Tatry.

Timravina studnička je pamätné miesto spisovateľky B. S. Timravy. Každoročne na jeseň organizuje Mesto Lučenec v spolupráci s Novohradským osvetovým strediskom a Domom Matice slovenskej v Lučenci celoslovenskú súťaž v prednese pôvodnej slovenskej prózy Timravina studnička.

Náš typický ľudový kroj - variant stredoslovenského typu ľudového odevu novohradského. Koncom 19. storočia nosievali v Polichne len kroj. Najprv ho začali opúšťať muži, najdlhšie ho udržiavali ženy, najmä pri slávnostných príležitostiach. Je podobný kroju z Ábelovej, Madačky, Nedelištia a z Dolného a Horného Tisovníka.

TIMRAVIN NÁUČNÝ CHODNÍK
www.timrava.sk

Volajú ma Timrava
TU SOM SA NARODILA

Tu, v tejto fare som sa narodila. V prednej izbe. Na slnečnej strane domu. 2. októbra v roku 1867. Vtedy ma volali len Božena.

Ála som tu 42 rokov. Do roku 1909. Tre mesia Božena sa rozhodli otec, evanjelický farár Pavol Slančík, sým garbiara z Lovinobane, a matka Mária, za slobodna Eva Mária Honcetyrová, farská sestra z Kyjatíc. Na fare čakali jedno. No na svet prišli deti dvé. Bohuslav a Božena.

Okrem dvoch mali ešte ďalších deväť sírodencov. Starší, Pavol a Irena. Mladších sedem. Dospelého veľa sa z jedenástich detí dožilo šesť. Rodina farsára Slančíka nebola vtedy žiadnou výnimočnou. Mnohodetná rodina boli bežní. A bežni bolo aj to, že mužské deti samerli školu, ako sa detiči dovydelali. Aj no vidieckych farských vidinách. Plánka vtedy priama sínera: Chudobná farská, chudobný farsár. A na Polichne, tak ako vo všetkých vrchárskych dedinách Novohradu, bolo chudoby vždy nadostatok.

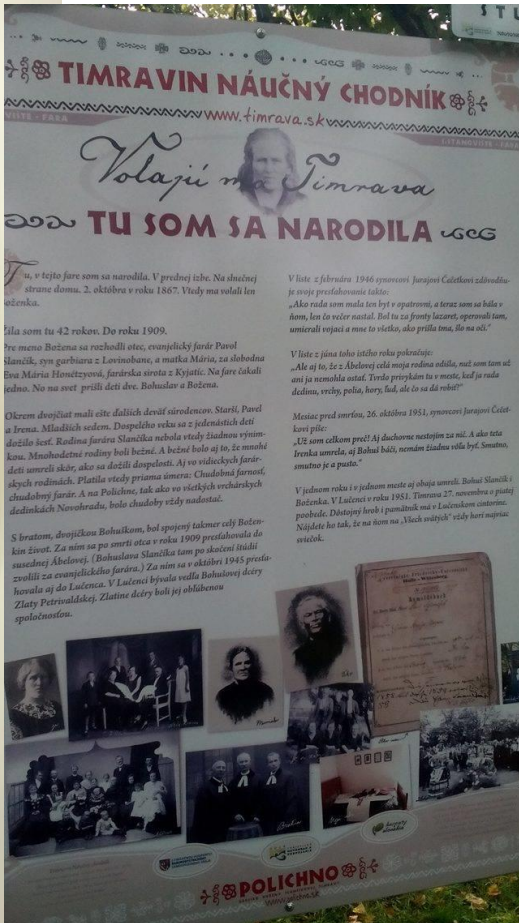
S štriatom, dvojročnou Bohuslavom, bol spojený talmer celý Boženin život. Za ním sa po smrti otca v roku 1909 presťahovala do susednej Ábelovej (Bohuslava Slančíka tam po skončení štúdií zvolili za evanjelického farsára). Za ním sa v októbri 1945 presťahovala aj do Lučenca. V Lučenci bývala vďaka Bohuslavovej dcéry Zlately Petriváldovej. Zlately detry boli jej obľúbenou spoločnosťou.

V izbe z februára 1946 synovcov Jurojovi Čičetkovi zdavreduje svoje prešahovanie talce.
„Ako rada som mala ten byt v apaterovni, a teraz som sa hľala v ňom, len čo večer nastal. Bol tu za fronty lazareti, operovali tam, umierali vojaci a sme to všetko, ako prilla tona, šlo na oči.“

V izbe z júna toho istého roku pokračuje:
„Ale aj to, že z Ábelovej celá moja rodina odišla, než som tam už oni ja nemožna ostala. Tvrdo prýrkam tu v meste, keď sa rada dledim, vrčím, peka, hory, ľud, ale čo sa dá robiť!“

Marieta pred smrťou, 26. októbra 1951, synovcov Jurojovi Čičetkovi píše:
„Už som celkom preč! Aj duchovne nastojím sa nič. A ako táta Irenka umrela, aj Bohal báli, nemam žiadnu ruku byť. Smutno, smutno je a pusto.“

V jednom roku i v jednom meste aj obaja umrelí. Bohal Slančík Božena. V Lučenci v roku 1951. Timrava 27. novembra o piaty pondelok. Dlhýjroky pamätník ma v Lučeneckom cintaríne. Najdite ľu ľud, že na ňom na „Všetkých svätých“ vždy hert majúta osviečok.

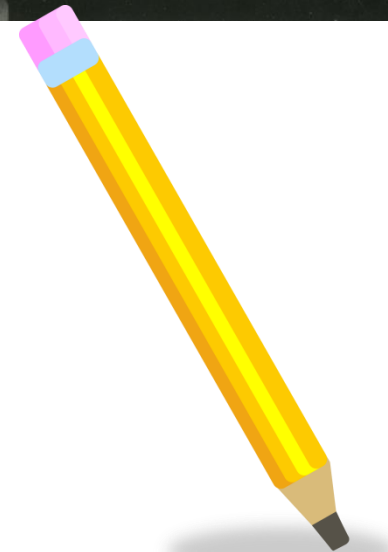

Pseudonym Timrava si zvolila podľa obľúbenej studničky, pri ktorej sedávala a písala.

DIELA:

Poézia – Ratolesť

Divadelné hry – Chudobná rodina, Páva,
Odpoveď

Próza - Na vrchoch, Za koho ísť?, Ondro Karman
Sluhove trpkosti, Pozde, Skúsenosť, Na jednom
dvore, Veľké šťastie, V predvečer, Ľapákovci,
Hrdinovia, Všetko za národ, Zobrané spisy
Timravy

Zaujímavosti

-Timrava odmietala vydaj z rozumu

Verila v pravú lásku. Zamilovala sa len raz. Do učiteľa z Ábelovej. Skamarátila sa s jeho sestrou. Chodievala k nim takmer denne. Veľa z toho prostredia zachytila v novele Bez hrdosti. Timrava sa nikdy nevydala. Občas zvykla len tak cez plece prehodiť, že keby mala manžela, už by nemohla byť spisovateľkou. Mala rada deti, no po svojich netúžila. V tom čase bývalo v Ábelovej zvykom mať len jedno dieťa. To preto, aby sa nemusel deliť majetok. Ak žena otehotnela, išla na potrat. Robilo sa to po domácky, preto aj veľa mladých žien umrelo.

-Chcela cestovať, no nemala peniaze

Za svoje knihy dostávala Timrava málo peňazí. No nestážovala sa. Bola skromná. Jej prvý väčší honorár, 7000 korún, dostala štyri roky pred smrťou. Bolo to v r. 1947, kedy získala titul národná umelkyňa. Z peňazí sa netešila. Hnevalo ju, že ich nemala vtedy, keď bola mladšia a veľmi túžila cestovať.

Básnička

Polichno, to je rodná dedina,
tam vyrastala naša milá Božena.
Písala tam krásne diela,
dnes ich s nami všetky zdieľa.

Do kostola sme tam išli,
no studničku sme, bohužiaľ, obišli.
Cieľ sme mali celkom jasný,
však náhlili sme sa domov ako besní.